

Nowe zasady legalizacji dokumentów urzędowych sporządzanych w Kanadzie na potrzeby polskie

będzie mógł być podważony w Polsce.

Na koniec należy stwierdzić, że ponieważ Kanada jak dotąd nie przystąpiła do Konwencji Haskiej znoszącej wymóg legalizacji (dokonywanej przez konsulaty) zagranicznych dokumentów urzędowych tego rodzaju proceduralna zmiana Konsulatu w Toronto była nieunikniona dla zsynchronizowania nieprzystających do siebie systemów prawnych naszych dwóch krajów.

Janusz Puźniak
Barrister and Solicitor
(Ontario, Canada)
Attorney at Law
(Missouri and New York, USA)
416-999-3023

Z dniem 1 lutego 2009 roku Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Toronto wprowadził nowe zasady dotyczące legalizacji dokumentów urzędowych sporządzonych w Kanadzie, a przeznaczonych do "obiegu prawnego" na terenie Polski.

Poniższy artykuł nawiązuje do artykułu konsula Wojciecha Dziegła z ubiegłego tygodnia, w którym wyjaśnia on przyczyny wprowadzenia nowych przepisów oraz uczula na co należy zwracać uwagę przy sporządzaniu takich dokumentów, aby mogły być zalegalizowane na terenie jurysdykcji Konsulatu w Toronto.

Poniższe uwagi mają na celu przedstawienie praktycznych konsekwencji wprowadzenia nowych przepisów. Na wstępie należy stwierdzić, że poniższa dyskusja będzie w całości dotyczyła pełnomocnictw, gdyż w praktyce niemal wyłącznie takie dokumenty przeznaczone na rynek polski trafiają do sporządzenia i potwierdzenia w kancelariach prawniczych w Kanadzie.

Punktem wyjścia do naszej krótkiej dyskusji jest stwierdzenie konsula, że "prawo polskie dopuszcza do obrotu dokumenty z zagranicy pod warunkiem, że są zgodne z prawem miejsca, w którym je sporządzono".

A zatem pełnomocnictwo lub upoważnienie, aby było uznane w Polsce, musi być sporządzone w zgodzie z prawem kanadyjskim (czyli w praktyce z prawem prowincji, w której powstało, gdyż zasady sporządzania pełnomocnictw są regulowane prawem prowincyjnym).

Czy w takim razie pełnomocnictwa w formatach pochodzących z Polski i dotychczas dostarczanych do kancelarii prawniczych w naszej prowincji są zgodne z prawem Ontario? Odpowiedź na to pytanie zależy od tego, czy mówimy o treści pełnomocnictwa, czy o formie jego sporządzenia.

Jeżeli mówimy o treści, to odpowiedź jest najczęściej tak. Jeżeli o formie - nie. I stąd konieczność zmian, o których mówimy. Prawo prowincji Ontario jest bardzo liberalne, gdy chodzi o treść pełnomocnictwa. Wymaga ono jedynie precyzyjnego określenia kto i komu daje pełnomocnictwo oraz czego ono dotyczy.

Co się zaś tyczy formy, to istnieje wymóg, aby pełnomocnictwo było poświadczane przez dwóch niezainteresowanych jego treścią oraz niespokrewnionych z mocodawcą świadków.

Istnieje również wymóg, że świadkiem nie może być osoba, którą mocodawca wyznacza na swojego pełnomocnika ani jej małżonek oraz nie może to być osoba, której odebrano prawo zarządzania swoim majątkiem.

Świadkowie muszą być obecni w momencie sporządzania pełnomocnictwa i muszą się upewnić, że mocodawca jest pełnoletni, wie co robi, jest świadomy umysłowo, rozumie rodzaj, zakres i wartość swojego majątku, wie jaką rolę będzie spełniała osoba, której takie pełnomocnictwo daje i dokładnie orientuje się co do konsekwencji swojego aktu.

Jakich spraw dotyczą pełnomocnictwa?

W Ontario (jak i w innych jurysdykcjach kanadyjskich) są generalnie dwa rodzaje pełnomocnictw (*powers of attorney*) - pełnomocnictwo dotyczące podejmowania decyzji związanych z opieką (głównie zdrowotną, ale nie tylko) nad mocodawcą, czyli tak zwane *powers of attorney for personal care* oraz pełnomocnictwa dotyczące zarządzania (rozporządzenia) własnością osobistą tj. majątkiem mocodawcy, czyli tak zwane *powers of attorney for property*.

Te ostatnie mogą być dwojakiego rodzaju *continuing* lub *non-continuing*. Pierwsze z nich zachowują moc w czasie umysłowej lub zdrowotnej niekompetencji mocodawcy. Te drugie są przeznaczone do konkretnego krótkoterminowego celu, najczęściej podejmowania decyzji w konkretnej sprawie majątkowej.

Pełnomocnictwa dotyczące podejmowania decyzji związanych z opieką nad mocodawcą na teren Polski ze względów praktycznych bardzo rzadko są sporządzane w Kanadzie. Zdecydowana większość pełnomocnictw sporządzanych przez Polaków w Kanadzie to pełnomocnictwa dotyczące zarządzania (rozporządzenia) własnością osobistą czy majątkiem mocodawcy w Polsce.

Jeżeli chodzi o treść i formę takich dokumentów potrzebnych do użycia w Polsce to w dalszym ciągu najlepiej uzyskać je ze źródeł polskich zaznajomionych z potrzebami danej sytuacji, np. od prawnika, który prowadzi sprawę w Polsce, z dostępnych wzorów, w sądzie, z fachowych publikacji itp.

Chodzi o upewnienie się jakiej treści i w jakiej formie prawnej dane pełnomocnictwo powinno być sporządzone gdyby dana osoba sporządzała je w Polsce. Na przykład jeżeli pełnomocnictwo dotyczy sprzedaży samochodu to w Polsce wystarczy pełnomocnictwo pisemne lub z poświadczonym podpisem. Nie ma formy ze świadkami.

Co się tyczy treści pełnomocnictw, prawo ontaryjskie nie stawia żadnych ograniczeń, zakładając, że ich zakres dotyczy spraw legalnych tj. nie związanych z łamaniem prawa. Jakich czynności może w imieniu mocodawcy pełnomocnik dokonywać?

Wszystkich, jakie pełnomocnictwo zawiera, oprócz sporządzenia w jego imieniu testamentu.

W jaki sposób odwołać lub zmienić pełnomocnictwo w Ontario?

W taki sam sposób w jaki się je sporządzało, to znaczy mając dwóch świadków i w formacie, który jednoznacznie mówi co się odwołuje lub co się zmienia.

Należy również pamiętać, że nadanie nowego pełnomocnictwa (najczęściej innej osobie) dotyczącego tego samego podmiotu

odwołuje poprzednie pełnomocnictwo w tym zakresie.

W momencie odwołania istniejącego pełnomocnictwa zdecydowanie radzimy, aby poinformować wszystkich (włącznie z zainteresowanymi instytucjami, które miały poprzednie kopie) o dokonany odwołaniu lub zmianie. Należy to do obowiązków mocodawcy.

Czy pełnomocnictwo sporządzone w Ontario musi być ważne od dnia podpisania?

Niekoniecznie, może ono zawierać termin od kiedy i do kiedy jest ważne lub w jakich okolicznościach (jeżeli nie zna się daty) można je użyć. Odpowiedzi na pytanie, w jakiej formie ma być sporządzony dokument i czy trzeba udać się do Konsulatu po uprzednim dopełnieniu wszystkich formalności należy szukać w Polsce pytając jakiego rodzaju dokument jest potrzebny.

Jeżeli potrzebne jest pełnomocnictwo potwierdzone notarialnie kroki postępowania są obecnie następujące.

Po pierwsze, należy sporządzić dokument we właściwym formacie i w taki sposób, aby poza treścią zasadniczą zawierał klauzule informujące o potwierdzeniu go przez dwóch świadków.

Po drugie, świadkowie muszą spełniać wymogi prawa Ontario regulującego kto może pełnić taką funkcję.

Po trzecie, świadkowie muszą upewnić się, jak wyżej wspomnieliśmy, że mocodawca jest świadom zakresu i znaczenia swojej czynności.

Po czwarte, akt potwierdzenia pełnomocnictwa przez świadków będzie musiał być potwierdzony przez adwokata/notariusza przy pomocy odpowiedniego pisemnego poświadczenia notarialnego.

Krok ten jest niezbędny, gdyż jedynie dokumenty potwierdzone przez osoby prawnie upoważnione do notaryzacji na terenie prowincji mogą być następnie potwierdzone przez placówkę rządową, w przypadku prowincji Ontario jest to Official Document Services w Toronto lub przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Kanady w Ottawie.

Jeżeli chodzi o rolę adwokata/notariusza potwierdzającego pełnomocnictwo, to pomimo faktu, że jego rolą powinno być jedynie potwierdzenie podpisów świadków, w praktyce przy zmienionych przepisach powinien on(ona) również:

- (1) sprawdzić tekst co do zgodności z minimum wymogów prawa prowincyjnego;
- (2) sprawdzić czy świadkowie i mocodawca nie są spokrewnieni bądź materialnie lub w inny sposób zainteresowani w przedmiocie pełnomocnictwa;
- (3) sprawdzić pełnoletniość mocodawcy;
- (4) sprawdzić pełnoletniość świadków;

- (5) sprawdzić, że świadkowie upewnili się, że mocodawca zna zakres czynności, której dokonuje i że działa z własnej woli (co ma szczególne znaczenie w wypadku osób starszych);
- (6) upewnić się, że mocodawca jest pełnosprawny umysłowo.

Jakie są więc praktyczne konsekwencje zmian z 1 lutego?

Ze strony adwokata/notariusza zwiększony zakres czynności. Ze strony mocodawcy nieco wydłużony czas i zwiększony koszt uzyskiwania końcowego produktu.

Wydaje się jednak, że zarówno czas jak i koszt powinny być warte poświęcenia, gdyż pełnomocnictwa, które pozornie wydają się banalnie prostymi dokumentami, dotyczą niesłychanie istotnych spraw życiowych jak np. sprzedaż nieruchomości leży w interesie mocodawcy, aby się upewnić, że dokument taki nie